

„Novi čas“

izhaja vsak petek ob 12. uri dopoldne. Uredništvo in upravništvo je v Gosposki ulici št. 6, drugo dvorišče.

NOVI ČAS

List stare

za celo leto . . . . 4 K
za manj premožne 3 „
v Nemčijo . . . . 5 „
posamezne številke 8 v
Oglasi po dogovoru.

Štev. 29.

V Gorici, 19. julija 1912.

Leto III.

Dr. Krek v Podbrdu.

V nedeljo, 14. julija je sklicala »Prometna zveza« javen shod v dvorani izobraž. dr. v Podbrdu. Obiskan je bil dobro; poleg številnih železničarjev se je udeležilo shoda tudi več prijateljev krščansko mislečih železničarjev. Govorila sta drž. poslanec dr. Krek in dež. poslanec župnik Piber. Ker je bil zlasti govor dr. Kreka zelo poučen in zanimiv ne samo za železničarje ampak tudi za kmeta in sploh za vse delavske stanovne ter za vso našo javnost, treba, da tudi naš list objavi glavne misli znamenitega govora.

Po uvodu o mizerni naši avstrijski politiki je izjavil dr. Krek: Glavna naša politika se suče o davkih in o vzdrževanju raznih stanov. Na kak način naj se razdelijo dohodki in stroški. Ves davek je naložen na ljudske množice, izdatki pa leté v veliki množini na kup — v roke bogatinov. Kar plačujejo bogatini, so ljudski žulji! Velike banke in podjetja silno bogaté, ljudstvo pa ne more naprej. Naše železnice veliko nesejo, na dan od km 114—120 K! Kljub temu pa imajo primanjkljaj. Res so silno drage, ker so izpeljane po težkem terenu, a glavni vzrok deficita so železnarske družbe, ki odirajo državo do mozga. Te družbe imajo čistega letnega dobička 30—40 od sto! Država rabi na leto na milijone in milijone železa, ki ga mora strahovito drago plačevati, zato pa nima, da bi železničarje pošteno plačevala. Šlo je letos za 17 milijonov izboljška železničarjem. Ne samo soc. demokratije, tudi mi smo glasovali za to. A če bi se tudi bilo to sprejelo v drž. zboru, bi nič ne koristilo. Odkod bi pa pokrili ta izdatek?

Mi bi bili že pred leti uvedli nove davke, ki bi ljudstva ne zadevale. Izboljšali bi bili deželne finance, pomagali kmetu in drugim delavskim stanovom in tudi železničarjem. **Tisti na, ki so podirali naše delo, so bili in so vedno soc. demokratije!** Predlagali smo višji davek na žganje, soc. demokratije so bili proti! Predlagali večji davek na osebno veliko dohodnino, soc. demokratije so bili proti! Oni glasujejo vedno za stroške, za dohodke pa ne. Začeli smo odločen boj proti oderuškim kartelom. Soc. demokratije pa držijo le za velikega kapitalista, od katerega dobivajo

podpore, da molčijo. Da zatemnijo pogled na zgoraj, kažejo pa na ubogega kmeta, češ, glejte, kmet odira!

A mi bomo jeseni svoje delo brezobzirno nadaljevali, dokler ne razbijemo oderuških kartelov in dobimo novih dohodkov državi, da bo pošteno plačevala in podpirala delavske stanovne.

Naša država je danes v rokah bogatinov in ti se delajo norca iz države. Če se danes naša država zadolži, prejme namesto 100 K samo 87 K, dolžna pa je vendarle celih 100 K! To pa zato, ker ne moremo izkazati dohodkov. Soc. demokratije pa nimajo te korajže, da bi z nami glasovali za nove dohodke in bi se s tem zvišala naša renta. Vsled oderuških kartelov in nizke rente je naša država samo pri železniških strojih in šinah na leto za milijone in milijone na škodi!

Naša zunanja politika je slaba. Zvezani smo z Lahi, ki nimajo denarja, zvezani z Nemci, ki ga sami rabijo. Francozi in Angleži so nam nasprotni, ga nam ne dajo in zato smo navezani na domač trg, kapital, ki je pa zelo drag.

Pod temi razmerami trpi in ječi naša država, posebno pa delavski stanovni. Zato morajo v odločen odpor stopiti vsi stanovni. Roko v roki morajo stopati in se skupno boriti za boljšo bodočnost. Tudi železničar je en član, en del ljudstva in zato se mora združiti z našim ljudstvom, iz katerega je izšel. Politike se ne more delati samo za delavski stan ampak za vse vkup in zato so dolžni vsi delavski stanovni, izvzemši posamezne slučaje, vedno skupno nastopati. Kar se nas tiče, moramo organizirati posamezne stanovne vsakega zase in vse vkup združiti v veliko četo jugoslovanskih delavskih stanov, da bomo neodvisni od nemške ali kake druge komande. Vsi torej v Slov. Ljudsko Stranko, ki zastopa vse jugoslovanske delavske stanovne! Naše ljudstvo moramo pripraviti do tega, da bo gospodar na svoji zemlji. V malih vprašanjih mi z vami, v velikih vprašanjih pa vi z nami za jugoslovansko idejo! V boj za naše časopisje, v boj proti liberalcem in soc. demokratiji! Soc. demokratija nima smisla za domovino, a mi jo ljubimo in vemo, da je dovolj dobra in lepa, da vsi doma živimo! (Splošno odobravanje).

Poslanec Piber je nato poročal o svojem delu in prizadevanju za izboljšanje železničarskih razmer. Osvetlil in ožigosal je gnili birokraški zistem, ki je kriv, da ni mogel vsega doseči, omenjal posamne vpijoče slučaje in krivice železničarjem in razkrinkal zlasti soc. demokratične prožne mojstre, ki imajo na progih največ veljave in moči ter končal: Če boste organizirani a zraven dobri delavci, se nimate ničesar bati! Če imajo vaši zastopniki korajžo, jo tudi vi imejte! Zavedajte se svojih dolžnosti a tudi pravic! Držite skupaj!

Končno je obrazložil dr. Krek še vojaško vprašanje, da bo vsakdo lahko zavrnil soc. demokratske lažnike in zapeljance. Kakor za izboljšek železničarjem tako ni tudi za vojne namene pokritja. Klub naših poslancev je glasoval za oboje. Če se hočemo gospodarsko vzdržati, moramo imeti krepko armado in mornarico, sicer se ne bo z nami nihče vezal in se nas nihče bal! Če imamo slabo armado, se koj zapletemo v vojsko. Tedaj bo pa vsako delo po tvornicah in drugod počivalo, trpel bo pa največ naš delavec, Promet, tudi po železnicah, zastane, ker ne bodo imele kaj izvaževati, dohodki državi odpadajo. Kai bi bilo, ko bi se morali bojevati hkratu, če treba, na tri strani! Kakšno gorje še le, če bi bili premagani! Armada je veliko a dandanes zelo potrebno zlo!

Ko se je slednjič stavilo in sprejelo nekaj železničarskih predlogov, je predsednik zaključil lepi shod ob splošnem zadovoljstvu.

O izseljeniškem vprašanju.

Srcé nas boli, ko vidimo, kako se od leta do leta množijo v naši deželi število tistih nesrečnih ljudi, ki so vsled bede prisiljeni zapustiti svoj domači kraj ter iti s trebihom za kruhom. — Koliko gre naših dobrih Slovencev iz goriške okolice ter iz Brd čez morje v Aleksandrijo, mnogo vrlih slovenskih delavcev iz naših gorskih planot odpotuje drvarit na Balkan, iz našega bovskega okraja pa hitijo vsako leto v Nemčijo na Vestfalsko. Lepo število naših domačinov gre iskat si boljše sreče v

daljno Ameriko. Koliko pa je takih, ki se iz dežele za stalno naselijo v naših mestih kakor v Gorici in v Trstu.

Nehoté se trezni ljudje povprašujejo po **vzrokih, zakaj sili toliko naših ljudij v tujino**. Ne da se tajiti, da je tako izseljevanje k a k a r a n a na narodnem telesu. — Posledice so čestokrat osodepolne. Koliko družin se je vsled tega kar razdejaló. — Otroci stegujejo roke po materi — a je ni, ker je odšla v Egipt, tu potrebuje žena opore moža, a ga ni — odšel je v Rumuniju drvarit! **A družina brez matere ali očeta je kakor človek brez glave!** — Ni čuda tedaj, da trpi v takih krajih vzgoja otrok! Človek, ki ljubi svoj narod ne more ostati mrzel pri takih prizorih. Z žalostjo opazuje, kako si v deželi dele boljša mesta in podjetja tujci, domačini pa si morajo iskati zaslužka v tujini.

Slovenec slovi kot skrben in delaven človek, ki se z ljubeznijo oklepa svoje rodne zemlje. Pač le sila, skrajna sila mora biti, da se odloči zapustiti domači krov in ognjišče.

Kdo naj temu zlu odpomore? To vprašanje je velevažno in zasluži pač zanimanja pri vseh rodoljubih.

Bi se li ne dalo s pomočjo dežele ali države vstanoviti na domačih tleh več industrijskih podjetij, bolj podpirati in razširiti domačo obrt in kmetijstvo, bi se li ne moglo preskrbeti domačinu tistega zaslužka, ki ga uživajo tujci?

Z združenimi močmi moramo se oprijeti tudi tega vprašanja, dokler se isto ugodno ne reši.

Do tedaj moramo popolniti posebno **skrb do naših izseljencev**. Koliko nevarnosti preži nanje. Marsikdo odide poln nade — a naleti na strašno prevaro. Brezvestni agentje obetajo jim zlate gradove — ki se kmalu v prazne pene spremenijo; zlasti na preži sovražnik na naše pošteno ženstvo, da je vlovi v svoje zapeljive zanike.

Živa potreba je, da se pomaga tem ubogim žrtvam. Z veseljem tedaj pozdravljamo novo društvo **„Slovensko društvo sv. Rafaela“**, ki se je pred kratkim v Gorici ustanovilo. Očetovski skrbi našega nadpastirja prevzviš. knez nadškofa se imamo zahvaliti, za to prepotrebno in velevažno društvo, na katero opozarjamo vse naše somišljenike.

Imen družbe ni — kakor beremo v § 1. pravil — **nospeševati izseljevanje na varovati pred oduhi one, ki so že sklenili izseliti se.**

Družba hoče varovati slovenske izseljence proti neštevilnim nevarnostim glede vere in pravosti in gledé materialnih sredstev potovanja.

Vabimo torej svoje somišljenike, naj vstopijo v obilnem številu v to društvo. Letni prispevek, ki so ga dolžni udje plačevati, je majhen znaša le 2 K. — Navodila o izseljeniških vprašanih bode dajal brezplačno bl. g. dr. **Frančišek Pavletič**, odvetnik v Gorici v hiši Centralne posojilnice.

Dopise zadevajoče društvo samo, naj se pa pošilja na društvenega tajnika dr. Jos. Ličana, profesorja bogoslovja v Gorici.

Našim zaupnikom se odpira nov hvalen delokrog. Pridno torej pojdemo na delo svesti si obliube Gospodove: **»Resnično vam povem, kar koli ste storili kateremu najmanjšemu izmed teh mojih bratov, ste meni storili.«**

Evharistični kongres.

Pisali smo že, s kako čudovito umešno sodelujejo člani naše presvetle cesarske rodbine pri pripravah za kongres in kako bodo pri kongresu samem nastopili. Na čelu vseh bode cesar sam na poseben način počastil zastopnika papeža in s svojo osebno udeležbo pri procesiji bode z najlepšim zgledom dal čast Kristusu v presv. R. T. —

Tudi avstrijske kronovine bodo uradno zastopane pri kongresu. Kranjska je bila prva, ki je tak primeren sklep napravila. Njej je sledila Tirolska, od koder odpošlje tako deželni odbor kakor deželni zbor svoje oficijelno zastopstvo na Dunaj. Tem kronovinam bodo gotovo vkratkem sledile še druge.

Dunajsko mesto pomaga kjer le more pri pripravah za kongres. Dalo je v ta namen na razpolago telovadnice in učilnice šolskih noslopj, da se v njih priredé cena prenočišča za vdeležence pri kongresu. Postelje na posodi vojaška uprava iz svojih skladišč. — Dunajski mestni svet se celotno udeleži procesije, ravno tako meščanski klub na Dunaju, kateremu pripadajo skoraj vsi starešine na Dunaju. — Za dostojno opremo in olepšavo cest in prostorov, po katerih se bo pomikala procesija, je dunajski občinski svet določil iz

mestne blagajne **50.000 kron**. Tako sodeluje Dunaj pri kongresu, prelepo posnemajoč svetlo cesarsko družino.

Tudi obé avstrijski zbornici boste častno zastopani pri kongresu, posebno pri procesiji. Zbornica poslancev odpošlje, kakor se računa z vso verjetnostjo, najmanj 200 zastopnikov iz svoje srede k evharistični svetovni procesiji. Ravno tako bode tud gosposka zbornica prav častno pri nji zastopana.

Zadevna ministrstva na Dunaju bodo uradno povabila oficirje, ki služijo pri vojski in deželni brambi kakor tudi državno uradništvo k procesiji in sv. maši; njim bodo posebni prostori odmerjeni. Velikanski odri se postavijo v bližini onega mesta, kjer bo kardinal von Rossum imel sv. mašo obdan od škofov in članov cesarske družine. Prostori na teh odrih se že sedaj razprodaejo. Prostor za osebo stane najmanj K 10.

Mladini, posebno visokošolski in srednješolski, posvečujejo že sedaj posebno pozornost za časa kongresa. Pri procesiji 15. sept. bodo imeli posebno veliko skupino; ravno tako jim je odločen poseben prostor na Feldenplatzu, od koder bodo imeli najlepši pogled na mesto, kjer bo sv. maša. V petek 13. septembra bo velika evharistična večerna pobožnost, odločena samo za nje. Prične ob 7^{1/2} zvečer v cerkvi Na Dvoru v I. okraju; pridigo bode imel znani govornik P. Franc Boissl S. J. — Po pridigi se izvrši posvečenje presv. Srcu Jezusovemu. — Isti dan popoldne pred blagoslovom se jim da prilžnost opraviti sv. snoved. — Drugi dan, v soboto, imajo ob 7^{1/2} zjutraj skupno sv. obhajilo v Kanizijevi cerkvi, v 9. okraju. — To omenjamo radi

NESRAMNICI!

Nič ji ni sveto, goriški „Soči“, ne Marija in ne Marijine družbe; ne Kristus, ne Njegova cerkev in ne katoliško svečeništvo, Oskrunja vse, blati vse! V sobotni številki je šla v blatu še za en korak dalje, dalje sploh ne more iti. Postavila se je za mešetarja najbolj prostaškega, pocestnega vlačugarstva. To znači njen oglas, ki pomenja že sam na sebi največje javno pohujšanje, javno veliko pregreho! **Kje je bila naša slavna policija**, da je mogla dopustiti, da se taka nemoralnost obelodani! Ministrstvo nastopa odločno in strogo proti nenravnim ilustracijam; šolske oblasti izdajajo stroge naredbe proti kinematografom; pri nas v Gorici pa se dopusti, da se potom oglasov v „Soči“ proslavlja in goji kovarstvo in vlačugarstvo najgrše vrste in splošno javno pohujšanje! **Mi prav odločno protestiramo** proti taki nečuveni popustljivosti od strani odgovornih činiteljev!

Tam torej v blatu nenravnosti in živalskih strasti se valja glasilo goriškega liberalizma. Kakor praseta, takò se veljajo tam! Opravništvo „Soča“ pa posreduje, da se v tem blatu zbirajo in dobivajo... To je torej glasilo goriških liberalcev, to torej glasilo liberalnega učiteljstva. Fej! Le berite **„liberalni učitelji in liberalne učiteljice (!) tisti oglas v „Soči! To ste Vi! Vas kliče v blato, ker Vas pozna! Sramota!**

Mi pa pravimo, da bo treba preglasiti **brezobziren družaben bojkot** vsem, ki imajo „Sočo“ v svojih rokah in na svojih mizah. **Bojkot** bi veljal tistemu smradu, ki okužuje vsako nedolžnost, vsako pravost in versko življenje našega ljudstva! **Bojkot nesramnici!**

tega, ker pojde lepo število srednješolcev tudi iz Gorice na Dunaj; samo iz kr. ndš. deškega semenišča se je priglasilo nad 20 višjeginnazijcev.

Slovencev in Hrvatov pojde, kakor je bilo čitati v listih, ogromno število na Dunaj. Govori se, da bode Slovencev okoli 6000, Hrvatov okoli 8000, ki se vdeležijo kongresa.

O drugih podrobnostih bomo redno poročali v naslednjih številkah.

Vojna med Italijo in Turčijo.

Zadnji teden ni prinesel nič novega. Torišče turškega gibanja je sedaj v Evropi in zdi se, da je za Turčijo sedanja vstaja v Albaniji veliko hujša kot pa vojska v Afriki in to zato, ker se posebno v zadnjem času širijo vesti, da sta šla v Rim dva turška princa, ki imata nalog pogajati se z Italijani in skleniti konec tej vojski. Italija pa kljub temu deluje naprej, ker hoče spet zasedeti nekaj novih turških otokov v egejskem morju in s tem Turke prisiliti, da sklenejo mir.

Po svetu.

V Avstriji je sedaj v vspreddju češko nemška sprava, vladni krogi so že mislili, da se bo dalo že sedaj doseči sporazum in sklicati češki deželni zbor k kratkemu zasedanju, a v zadnjem hipu se je vse spremenilo, česar posledica je, da bo češki deželni zbor sklican šele v jeseni. Koj ko se pa doseže sporazum na severu med Nemci in Čehi stopi polagoma na površje **jugoslovansko vprašanje**. Pri nas Jugoslovanih so razmere zelo razdrapane; vlada nas še

vedno prezira, noče še dovoliti Jugoslovanom nikakega sedeža na ministerskem stolčku, zapostavlja Slovane pred Nemci in Lahji posebno hudo se pa vrši še vedno na Hrvaškem, kjer vlada še vedno z neomejeno oblastjo Čuvaj. Vse te in še druge neznosne razmere silijo naše poslance, da se posebno sedaj pečajo in skušajo spraviti v ospredje misel zjedinenja Slovencev in Hrvatov. V tem oziru je bila važna seja zvršilnega odbora S. L. S. ki se je sešel pod predsed. dr. Iv. Šusteršičem v Ljubljani. Po razmotrivanju političnega položaja je zvršilni odbor sklenil soglasno:

1. Zvršilni odbor S. L. S. odobrava v vsakem pogledu politiko Hrvatsko-slovenskega kluba v državnem zboru, izreka poslancem S. L. S. popolno zaupanje in zahvalo za njihovo pametno, odločno in smotreno taktiko, v koji vidi jamstvo najboljših uspehov za hrvatsko-slovenski narod. —

2. Zvršilni odbor S. L. S. smatra slejkoprej hrvatsko vprašanje kot najvažnejše politično vprašanje na slovanskem jugu monarhije in izreka, da so v tem vprašanju zadeti najvitalnejši politični interesi vesoljnega slovenskega naroda. S. L. S. se hoče slejkoprej odločno boriti za hrvatsko državno pravo in po potrebi tudi primerno poostriiti svojo taktiko.

Zelo nejasen je naš položaj v zunanji politiki! Že zadnjič smo pisali o razprtijah med Avstrijo in Italijo z ozirom na Albanijo; sedaj nastajajo spet nove. Te dni se je pisalo po raznih listih, da hočejo tri države: Italija, Francija in Angležka stopiti v skupno zvezo, ki bi imela namen razdeliti med te tri države Sredozemsko in Adrijsko morje. Ta zveza bi bila za Avstrijo smrten udarec, ker bi jo potem njeni sovražniki odtegnili od morja, ki pa daje Avstriji do danes še vedno pravico do vele-

sile. Tudi prijateljske vezi, ki se snujejo med Italijo in Francijo niso za nas Avstrije nič kaj razveseljive, ker imajo v ozadju samo eno misel namreč: okoli in okoli obkoliti Avstrijo, jo odtrgati od morja in z drugih prometnih zvez v širni svet (n. pr. od Balkana) in jo polagoma tem potom uničiti. Naše ministre in druge take visoke gospode čaka velika naloga. Edino razveseljiva vest je zbljiževanje Avstrije z Rusijo, ono ogromno državo na severu. Naš zunanji minister in pa ruski se bodeta kmalu sešla v Solnogradu, kjer bodeta utrdila to postajajočo vez med nami in Rusi. Iz Portugalskega prihaja malo vesti o tamošnjem boju, ker republikanska vlada zatre vse vesti, ki so za njo neugodne. Gotovo je, da zbira voditelj ustaje še naprej pristaše okoli sebe in napada z njimi vladne vojake. Tudi med oficirji v vladni armadi začenja prodirati monarhičen duh. Tako so pred kratkim odkrili zaroto nekega oddelka oficirjev, ki so že bili skoro pripravljeni prestopiti s svojimi vojaki k ustašem. — Najbolj vznemirljive vesti pa prihajajo iz Turčije in to neoziraje se na vojsko. Upor oficirjev, v katerem smo že pisali in vstaja v Albaniji sta vdobila z padcem sedanjega kabineta svoj višek. — V deželi vladajo velike zmede, ker so eni zato, da se upornike kaznuje, drugi so pa proti. Ker je sedanji kabinet včeraj podal sultanu svojo odpoved, se nahajajo vladni krogi v velikih skrbeli, ker se vsak brani sestaviti novo vlado. Vstaja v Albaniji tudi hudo napreduje; nekateri voditelji Albancev so že odposlali v Carigrad spomenico, v koji naznanjajo neodvisnost Albanije. Tako vidimo tudi na Turškem, da revolucija rodi vedno revolucijo; revolucija pa vedno svobodomiselnici, ki v imenu »bratstva in svobode« sekajo svojim krvnim bratom glave.

Listek.

Junaštvo in zvestoba.

Nemški spisal: JOŽEF SPILLMANN D. J.

(Dalje.)

Videti je bilo, da se bo glavni naskok izvršil od Karusejskega trga, ne od vrtni strani. Tam so se nahajali štirje obsežni dvori, ki so bili med seboj in od Karuseljskega trga ločeni z visoko železno ograjo. Pred paviljonom Flora je ležal Prinčev dvor; pred središčem Kraljev dvor, največji med vsemi; dalje je bil Švicarski dvor, kateri je bil napolnjen s hlevi za orožništvo na konjih in s kolibami za naše vojake, in zraven mali dvor Marzan ter Brionski hotel, ki je bil za brambo zelo nepripraven.

Vojake smo spravili čez noč v omenjene kolibe. Ko je napočil dan, je zbral Mandá, začasni višji poveljnik narodne brambe, hraber in odločen mož, častnike k nekakemu vojnemu posvetovanju in nam razložil svoj načrt. Upornikov ni pustiti pred grad, marveč razkropiti jih že na poti. Zato je namerjal zapreti most čez Seno s topništvom, da bi tako preprečil združenje predmestij na obeh bregovih. Glavna moč naj bi se postavila na Grevski trg, kamor vodi ulica iz predmestja Sv. Antona Dobro postavljene straže pa naj bi pazile v stranskih ulicah. Načrt je bil dober in pričakovati je bilo uspeha, če se je Mandá mogel zanesti na svoje ljudi.

To pa je bila težava, kakor se je potem pokazalo. Od 20.000 mož narodne brambe, ki jih je imel postaviti pariški mer (župan) za varnost javnega reda, jih je prišlo komaj 2.000 in med temi jih je

bilo največ nezanesljivih. Le en bataljon je bil popolnoma zvest kralju in tudi od 2000 plemenitnikov, katerim so bili razdelili vstopnice, jih je prišlo zdaj v uri nevarnosti komaj 200.

Med njimi sem zagledal prvega vrlega markisa Valdulerja. Oprt na palico, je težavno krevsal gori po stopnicah. Hitel sem k njemu in mu ponudil pazduho.

„Ah, medved“, je rekel. „Ni se ti treba opravičavati! Kraljeva služba! Vojska je vojska! Tudi kapucinarja ni bilo. In starega pisarja ravno tako ne. Da bi ga zlomek!“

„In kaj hočete vi tukaj?“ sem ga vprašal. „Saj se komaj držite pokoncu!“

„Te ga ni treba za moje opravilo, medved! Poišči mi stol, če mogoče kak naslonjač, slišiš? In postavi ga blizu kraljevih vrat. Jaz sedem v naslonjač in položim v naročje oba samokresa in palico čez kolena. Potem pa naj pride ta druhal! Za Boga in lilije! Le čez najmanj šest trupel, čez pet, ki jih upam podreti, in čez moje pelje pot v kraljevo sobo! Še nekaj, medved! Imam tudi neko pismo zate tu v župu, — vzemi ga sam ven — neki list od Izabele. Lepo si jo užalostil s svojim pisanjem! Pojdi, medved, kdo bi zamenjal lepo Francosko s švicarskimi gorami? Tako. Tu sva na mestu. Tu hočem umreti za svojega kralja, če je božja volja. In slišiš, medved, zaupam tvoji in Redingovi časti, da bosta spoštovala mojo voljo, če je podpisana in zapečatená, in da osrečifa moja otroka. Zdjaj pojdi, kamor te kliče dolžnost!“

Pustil sem ga tedaj na stolici nasproti kraljevim sobam in stopil k bližnjemu oknu, kjer sem prečital Izabelino pisemce. Ljubeznivo me je imenovala poredneža in je rekla, da bi niiti ne odgovorila na tako grdo pismo, če bi ne imela tako strašno rada. Kako morem pač misliti, da bi zupustila lepo Francijo? To je neusmiljena prošnja in oče ima prav da mi pravi medved. Gotovo bi umrla radi domotožja

in to bi mi pač vendar ne bilo všeč! Toda predlagati mi hočeš spozumljenje, ker me tako ljubi. Če bodo kralja res odstavili in zavladajo za vedno ti trašni ljudje — kar je seveda neumno misliti — tedaj hoče v božjem imenu oditi z menoj v Švico in umreti od domotožja. Če pa zmaga kralj in se zopet vpelje lepi stari red, tedaj pa se moram jaz žrtvovati in živeti z njo v Parizu ali Verzeju. To bo prekrasno! Dala bo napraviti posebno, prijetno kočijo, nekako posteljo na kolesih in zmeteh in v njej lahko spravim svojo bolno mater v Pariz. Ali ni tedaj dobra? Naj bom zato tudi jaz malo ljubeznjiv in naj ji ne pišem več takih pisem, kakor zadnje, ki ji je stotilo jokati. V tem upanju je moja zvesta nevesta Izabela Valduler.

Potisnil sem pismo v žep. Ali se je vdala moji zahtevi? Le napol. Videl sem sicer, da bo kralj odstavljen, a tudi potem bi je ne mogel siliti, da bi šla iz zmano tja, kjer bi se čutila nesrečno.

Te misli so mi hodile po glavi, ko sem se napotil k stražnici pri velikem stopnišču. Začudil sem se, ko sem našel tam starega polkovnika Dafrija. Prinesel so ga bili tja v nosilnici in zabičeval je navzočim častnikom in vojakom, da naj nastopimo z orožjem šele na pismen kraljev ukaz, ali pa na povelje poveljnika narodne brambe ali mestnega svetovalstva in tudi tedaj naj se ne bojujemo sami, marveč naj le podpirajmo narodno brambo.

Nekam jezno je pripomnil stotnik Erlah, da je pisala včeraj bernska vlada, naj storimo vse, kar zahteva kraljev blagor in čast polka. Saj je jasno, kako izdaja kralja narodna bramba in celo plemstvo. Kaj takega ne sme nihče kdaj reči o švicarskem polku. Če ne brani kralja nihče drugi, hočemo ostati mi zvesti prisegi. Tako so rekli tudi drugi častniki. Bili smo veseli, da je stari mož, ki ni hotel

priiti z nikomer nayskriž, odšel, ker smo se bali, da ne bi premočil naših vrlih vojakov.

Med tisoč razburljivimi novicami je prešel dan. Proti večeru smo razpostavili straže. Rezerva 300 mož je stala v Švicarskem dvoru in v bližnjem Brionskem hotelu. Ostali so stražili veliko stopnišče in krajičine stopnice. „Sinovi sv. Tomaža“, edini zanesljivi bataljon narodne brambe, so patrolirali po tilerijskem vrtu. Kraljevska vrata, ki vodijo s Karusejskega trga v Tilerije, so zaprli in močno zastražili. Ob enajsti uri sem še spremljal majorja Bachmanna od straže do straže, in našla sva vse v redu.

Soparno, oblačno nebo se je spenjalo nad gradom in mestom. Na dvoriščih ni bilo čuti ničesar kot korakanje straž in udar kakega kopita na tlak. Od mesta sem se je oglašalo zamolklo bučanje in včasi v daljavi ropotanje bobna in zmešano vpitje. Ali prihajajo?

Potem se je vse zopet pogreznilo v navadno valovanje in šumenje velikega mesta.

V gradu vse tiho. Med središčem in paviljonom Marzanom ni bilo razsvetljeno skoro nobeno okno. Le prostori južnega dela, kjer je bivala kraljeva rodbina, so bili sveti. Ko sva prišla pred kraljeve sobe sva našla vrlega markisa Valdulerja na njegovem mestu. Stisnil mi je roko in rekel: „Ali že prihajajo iz predmestij?“

Tedaj je prišel naš nadpoveljnik Mandá z Mejardozom in nekaterimi gospodi po stopnicah navzgor. Bili so neki vojaški dostojanstveniki in nekateri mestni svetovalci. Mejardoz je pozval mene, Bachmanna, majorja Gluca in nekaj drugih častnikov, naj gremo za njimi. Tako smo se napotili v sobo.

(Dalje prih.)

Iz naše organizacije.

Glasnik „Slov. kršč. soc. zveze“.

Podmelec. — Tukajšnje k. s. izobraževalno društvo naznanja svojim članom, da bo dne 28. julija t. l. ob 2. uri popoldne društveno predavanje. Snov predavanja bode zanimiva in ob enem tudi poučna namreč: »Titanic in — babilonski stolp«. Govor ledenih gorâ in mrzlih valov za novodobne ljudi. — Kdor se zaveda, da je član izobraževalnega društva, ne bo zamudil tudi tega predavanja.

Volče. Ker se zadnji občni zbor dne 30. junija ni mogel vršiti, bo imelo »kat. slov. izobraževalno društvo v Volčah« izredni občni zbor prihodnjo nedeljo t. j. 21. t. m. pop. ob 4 in pol uri v društvenih prostorih z navadnim dnevnim redom. — K obilni udeležbi uljudno vabi odbor.

Iz Dornberga. Veselica, katero je priredilo »Kat. izobr. društvo dne 14. t. m. je izpadla nepričakovano sijajno. Igrala se je igra »Domen«. Igralci so prav dobro izvršili svoje vloge. Pri tej priložnosti smo primorani izreči laskavo pohvalo našim vrlim kmečkim fantom in dekletom, kateri so tako naravno, priprosto in precizno izvajali svoje vloge, da smo bili kar začarani. Tako je prav! Tu se vidi kaj premore dobra šola in krepka volja. Le tako naprej po začrtani poti in uspehi bodo razveseljivi. Na tem skromnem mestu pa bode izrečena najprisrčnejša zahvala požrtvovalnemu preč. g. župniku Lavrenčiču in g. organitsu, katera sta največ pripomogla, da se je slavnost tako častno izvršila. Opazovalec.

Na Erzeliu se je vršil dne 14. t. m. javen shod in občni zbor na katerem se je ustanovilo novo »Kat. slov. izobraž. dr.« in telovadni odsek »Orel«. Govorili so: P. Bonaventura, jurist Jež in braniški kurtat Šmid. Tako lepega dneva Erzeli ni

videl že dolgo ne. Sedaj pa na delo z združenimi močmi!

Prvo večjo poskušnjo imela je orlovska godba iz Šmarij zadnjo nedeljo v Vipavi pri občnem zboru »Orla«. Le pogum, bo že šlo! Vsa čast že na takem vspehu, v tako kratkem času!

Po Sežanskem so nekateri učitelji v šoli svarili otroke z besedami: »Pazite, da vas ne zapeljejo klerikalci«. Basta! O zagrizenosti g. Kanteta pa prihodnjič kaj!

Slov. Straža. Podružnica za Batujeselo je imela svoj občni zbor dne 7. t. m. Iz poročil je bilo razvidno, da podružnica prav lepo deluje. Med letom se je nabralo in poslalo v Ljubljano 67 K in 90 v. Dosedanji delavni odbor se je zopet enoglasno izvolil. Po zborovanju se je vršila ljubka domača zabava med petjem in prijateljskimi pogovori. Hvala g. dež. odb. Iv. Berbuč, da nam je blagoslovil prepustiti v ta namen svoj vrt v Selu.

Naša mladina.

Prireditev goriškega katoliško narodnega dijaštva. Dne 30. in 31. julija priredi goriška podružnica Slovenske Dijaške Zveze svoje zborovanje združeno s sestankom goriških abiturijentov. Zborovanje se vrši tik pred ljubljanskim tako, da se vsi zborovalci lahko skupno odpeljejo v Ljubljano.

Natančen spored:
30. zvečer: kratek pozdravni večer, ker je drugi dan skupno sv. obhajilo.

31. ob 7. zjutraj sv. maša in obhajilo. Od 9—12. zborovanje goriških abiturijentov. Skupno kosilo.

Ob 3. občni zbor S. D. Z.

Ob 8. zvečer se predstavlja Finžgarjeva narodna igra »Naša kri« mesto običajnega komerza.

Tovarišem kliče na veselo svidenje

Pripravljalni odbor.

Tovariši abiturijenti! Slov. kat. narodni abiturijenti prirede v dneh 27. in 28. julija svoj sestanek v Kamniku. Spored je naslednji: V soboto dne 27. julija popoldne ob 4.24 prihod udeležencev v Kamnik, kjer se vrši sprejem na kolodvoru. Ob 8. uri bo pozdravni večer. — V nedeljo dne 28. julija dopoldne ob 8. uri zbirališče pred »Kamniškim domom«. Ob 9. uri sv. maša v župni cerkvi, nato zborovanje z naslednjimi referati: 1. Kat. narodno dijaštvo in njegov poklic. (Ref. tov. Vinko Tavčar, Kranj.) 2. Kat. narodno dijaštvo in ljudstvo. (Ref. tov. Ivan Stanovnik, Ljubljana.) 3. Kat. narodno dijaštvo in umetnost. (Ref. tov. Narté Velikonja, Gorica.) V nedeljo popoldne ob 4. uri igra: Fr. S. Finžgar »Naša kri«. Po igri komerz na vrtu hotela »Krištof«. — Naš abiturijentski sestanek je predpriprava za skupno veliko prireditev katoliškega dijaštva jugoslovanskega, ki se vrši v dneh 1., 2., 3. in 4. avgusta v Ljubljani. Tovariši! Pohitite v naše prijazno mesto Kamnik, da damo svojemu katoliškemu prepričanju in svoji mladosti ognja ter se potrdimo v idealnem stremljenju za vresničenje gesla, ki ga vselej pišemo na svojo zastavo: Z Bogom za narod! Za pripravljalni odbor: Silvester Kranjec, l. r. tajnik. Ivan Stanovnik, l. r. predsednik.

Seja »Podzveze Orlov za Primorsko« se vrši dne 28. jul. v S. K. S. Z. ob 10. uri dop. Dnevni red: 1) poročilo o izvršenih sklepih, 2) Podvezin nastop, 3) slučajnosti. Na polnoštevilno svidenje! Nazdar!

Orlovska prireditev na Dobrovem se ne vrši dne 28. t. m. kot smo poročali zadnjič, temveč šele 11. avgusta in to radi vojaške godbe, ki je za 28. t. m. oddana.

Iz Kronberga. V nedeljo dne 21. julija bo imelo goriško okrožje »Orlov« javen nastop v Kronbergu. Vspored je sledeči: 1. Ob 1. uri blagoslov za »Orle«, 2. Ob 2.

Novice.

25-letnico mastništva praznujejo dne 31. t. m. č. g. dr. Fr. Žigon, profesor bogoslovja v Gorici, č. g. Leop. Štubelj, vikar v Vel. Dolu in č. g. Karol Štacul, dekan v Gradišču. Vsem slavljencem naše izkrene čestitke!

Dne 26. julija bo izmed goriških slovenskih bogoslovcev IV. letnika posvečen v duhovnika č. g. Franjo Černigoj iz Ceste na Vipavskem. Prvo sv. mašo bo daroval dan pozneje, 27. t. m. od 9h zjutraj v kapeli goriškega centralnega semenišča. Č. g. novomašniku in spoštovani Črnigojevi družini, ki je dala naši nadškofiji že drugega sina - duhovnika, iskreno čestitamo!

O našem rojaku Matevžu Rutarju, ki ima posestvo v Vladikavkazu, na Ruskem smo svoječasno v dveh številkah pisali. Njegov sin bogoslovec je bil pretečeno sredo v našem uredništvu z g. prof. dr. Knificem, s katerim potuje in si ogleduje lepo slovensko zemljo. Bil je v Ljubljani, na Brezjah, na Bledu, v Bohinju, na sv. Višarjih. Zdaj odide pogledat na očetov dom med beneške Slovence. Mladi gospod govori dobro slovenski. Mlademu gospodu želimo, da bi odnesel najlepše spomine iz slovenske zemlje!

Prodajalna kat. tiskovnega društva v Gorici se je preselila v Montovo hišo, v lepše in obširnejše prostore, ki bodo trgovino gotovo povzdignili. Ker je sedaj trgovina na središču mesta, je lahko vsakemu mogoče postreči se v tej trgovini, ki bo skušala vsem odjemalcem ustreči najkulantnejše. Zato topio tudi mi priporočamo to prodajalno.

Minister na Bledu. Te dni sta prišla med Slovence na Bled dva ministra: minister javnih del Trnka in poljski minister-rojak Dlugosz. Oba so tamošnji Slovenci sprejeli na slavnosten način.

Glavni vojaški nabori se bodo vršili: V Gorici za okolico 3., 4., 5. in 6., v Kanalu 7. in 9., v Ajdovščini 10. in 11. septembra.

Strajk zidarjev končan! Vendar enkrat je konec tega štrajka, ki se je vlekel skozi več tednov. V torek 16. t. m. so zopet začeli vsi goriski zidarji z delom; delodajalci so sprejeli od delavcev vse pogoje: delo traja 9 ur na dan, priznava se zaupnike stranke, odpravi se delo na akord, najmanjša plača znaša za uro 50 v za zidarje, ki so že čez 5 let na delu, 46 pa za one, ki delajo čez tri leta.

Mladina v zavodih »Šolskega Doma« v Gorici v letu 1911/12. V letosnjem letu je stevilo šolske mladine na teh zavodih spet poskočilo in sicer za 12,6%. Otroške vrtnice zavoda (3) je obiskovalo 115 dečkov in 96 deklic; v »Matem Domu« je obiskovalo petrazredno mešano ljudsko solo 100 dečkov (od teh napredovalo 68) in 153 deklic (od teh je napredovalo 113); v »Šolskem Domu« je štela deska vadnica 257 dečkov, od teh so napredovali 195; istotam je imela dekliška vadnica 368 deklic, od kojih je napredovalo 254. Pripravljalnica za srednje šole je štela 55 učencev, 49 od teh je na-

predovalo. Pripravljalnico za izobraževališča je obiskovalo v dveh letnikih skupno 101 učencev od katerih je 91 uspešno končalo. Konečno imamo še žensko obrtno šolo, ki je štela 108 obiskovalk in obrtno nadaljevalno šolo z 163 obiskovalcemi. Res lepo in veliko je število otrok, kojim daje »Solski Dom« v slovenskem jeziku prve nauke. Bog daj da bi ta zavod procvital še nadalje v blagor in čast katoliških goriških Slovencev.

Velika vročina pripeka te dni v Gorici. Na postnem uradu je že itak nekaj bolni uradnik g. Verzegnassi padel vsled te, pripekajoče vročine v omedlevidico. Tudi je za postne uradnike že to, da morajo čepeti cel dan ravno v onih prostorih postopja, v kateri sonce skoro cel dan najbolj pripeka. Zato bi morala visja oblast gledati na to, da ne sili v taki vročini k delu take, ki so slučajno bolni. Seveda ne zadene nižje prestopnike uradnikov nikaka krivda, ki je pač cel nam, kako se po višji direkivi ravna z uradniki.

Slovenska katekolska družba v Gorici. Brezplačna pojasnila o izseljenskih vprašanjih daje: g. **ar. Francisek Pavletic**, odvetnik v Gorici — v listi Centralne posojnice — Corso Verdi st. 52. Notranje zadeve društva in blagajno upravlja: **ar. Josip Lican**, profesor bogoslovja v Gorici.

»Novi Cas« in kranjska metoda. Pod tem naslovom so se oglasili goriski liberalni učitelji v »Edinosti« proti »Novemu Casu«, ki je v zadnjih številkah ozgosal nekatere liberalne učitelje, ki cutijo največje veselje v tem, da prirejajo piese. — Prav nič niso zadovoljni z znanim odlokom šolskega sveta! Pa kako lepo se znajo zagovarjati; seveda ne proti nam, ker mi nismo izdali nikakega odloka! Kar poslušajmo:

»Mlad učitelj ima mlado kri, on ni nikak franciskan, ki bi delal razne objube. Izvestni krogi so jako razdraženi, ce mlad učitelj zapleše parkrat v letu... Le mirno gospoda! Pride tudi za njega čas, ko mu bo osivela glava od velikih skrbi in ko se mu hrbet upogne in se mu bodo zacele starosti tresti noge, tedaj... no, tedaj bo sovražil plese, kakor vi.

Ko se veseli srečna mladma, kakor se veseli narava spomladi, ko ji zazrete smehljaj na trepetajočih ustnih, ko čujete prijazno pomenkovanje mladine obojega spola, tedaj nikar s palico med njo!

Kar za zjokat se je! Prav v melanholično »pesniskem« tonu »Edinosti«. Sicer pa mishmo, da bodo izvestni krogi, na koje apelirajo ti uzaljenci, kljub temu jokavemu dopisu dosledni v izvajanju svojega odloka. Potem bo gotovo med učiteljstvom venko manj »tresočih se nog«, pač pa veliko več kronic v žepu!

Za svetovni evharistični shod na Dunaju se jih je priglasilo pri nas v Podmelec pet, in vsi ti so člani, oziroma tudi odborniki tuk. izobraž. društva, in ti so: Ivan Kovačič, župnik, predsednik; Stefan Božič, bivši večletni podpredsednik, sedaj pregledovalec računov; Tomaž Seljak, društvenik, slikar v Klavžah; Franc Kuštrin, mlad. Kneža, odbornik in Anton

Izid uradne revizije v Gorici.

Po uradnem štetju, je v Gorici brez vojaštva 26.750 prebivalcev; od teh je 9819 Slovencev, 14.720 Lahov in 2040 Nemcev, drugih Slovanov 169. vojakov je bilo 2541 med temi 971 Slovencev. Z vojniki vred je bilo torej v Gorici 29.291 ljudi. Revizija je nastela torej 9819 Slovencev, magistrat pa samo 6653, razlika je torej 3166 Slovencev, ki so jih hoteli Italijani preurediti v Lahe. Seveda ni tudi ta revizija pokazala pravo število Slovencev, ker ni bilo mogoče tako hitro se napraviti, a upamo da bo prihodnjic za nas še boljše.

Avstrijski Slovani in ljudsko štetje. Slovenci torej pri ljudskem štetju niso nazadovali, dasi je mnogo Slovencev zatajil »očevalni jezik«. Slovencev so našli v Avstriji 1.252.940 (pred 10 leti 1.192.780) in 768.422 Srbo-hrvatov (pred 10 leti 711.380). Od zadnjega ljudskega štetja, ki je bilo l. 1900, smo se torej Slovenci pomnožili za 60 tisoč 160 duš, torej za 5,4%. Pri zadnjem ljudskem štetju smo se nahajali glede napredovanja na zadnjem mestu, sedaj so pa na zadnjem mesta Rusini. Na kranjskem je Slovencev 490.978, Nemcev 27.915 (za dva odstotka manj kot leta 1900), na Štajerskem je Slovencev 409.684 (za skoro 1,8 odstotka manj kot pred 10 leti) Nemcev 983.252. Na Primorskem je Slovencev 266.614, drugih Jugoslovanov 170.773, Italijanov 356.495, Nemcev 29.077. Na Koroškem so našli po »občevalnem jeziku« Slovencev 82.212, za skoro 4 odstotke manj kot leta 1900. V Celju so našli 4625 Nemcev in 2027 Slovencev, v Mariboru 22.153 Nemcev, 3823 Slovencev, v Ptujju 3672 Nemcev, 602 Slovenca, v Celovcu 25.582 Nemcev, 1761 Slovencev, v Gradcu so našli med 151.781 prebivalci 1050 Slovencev. Slovencev je faktično mnogo več, kot jih izkazuje uradna statistika. Slovenci napredujemo, da si bi radi nasprotniki to utajili. O tem, koliko našega naroda pogoltno izseljevanje, o tem pa molče viri. Čehov so našli 6.435.983, za 480.586 več kot leta 1900, Poljakov so našli 3.518.859, za 708.832 več kot leta 1900, ter so se torej Poljaki pomnožili za 16,04 odstotkov. Rusinov je 3.518.854, pri zadnjem ljudskem štetju jih je bilo 3.375.576, pomnožitev 4,25 odstotka. Nemcev so v Avstriji našli 9.950.266 (pred desetimi leti 9.170.939, torej so se Nemci pomnožili za 8,49 odstotaka), Italijanov so našli 783.334 (pred desetimi leti 727.102, pomnožitev 7,73 odstotka), Rumunov so našli 275.114 (leta 1910, so jih našli 230.963, pomnožitev 6,09 odstotka), Mažarov 10.974 (pred desetimi leti 9.516).

Kaltnekar, mlad. Ilovica, tajnikov namestnik. —

Z nami pojde na Dunaj pa tudi društvena zastava, da bude tamkaj na svetovnem shodu praznovala obletnico svoje blagoslovitve ter se imenoma društvenikov skupno z zastopniki celega sveta poklonila O n e m u, ki živi, zmaga, kraljuje na veke.

K znanemu polomu Faganelijeve tvrde v Mirnu moramo poročati, da so dolžniki aretirali tudi knjigovodjo Komidarja, o katerem se sumi, da je iz maščevalnosti naznanil sodnji sleparije cele družine. Sleparilo se je posebno pri sestavi bilance in pa pri ponarejanju menic, na katere so podpisovali celo take ljudje, ki nikjer ne živijo. Govori se, da znašajo pasiva okoli 240.000 kron.

Veliko govorjenja in pisarenja je dvignila lantsko leto novica, da je umrl v tujih deželah neki Maks Novak, neporočen, in da je zapustil 140 milijonov premoženja neznanim sorodnikom v Evropi. Po mnogem poizvedovanju se je sedaj stvar izkazala kot popolnoma neresnična.

Odlikovan domačin. Gosp. Oberdank tovarnar sodovice je bil odlikovan na razstavi v Florenci z zlato medaljo.

Iz Šempasa. Pri nas je v znani liberalni gostilni vsako nedeljo in vsak praznik brezogiben ples. Človek se že mora čuditi, kako ne opazijo tega naši orožniki in pa županstvo! Celo noč se tam popiva in zabavlja proti cerkvi in duhovniku ter čita umazana »Soča« in pa brezmiselna »Svobodna misel«. Če pomislimo kako poguben upliv imajo ples, popivanje in čitanje teh najslabših listov na naše mladenčce, se moramo res zgroziti in vprašati: kaj bo, če pojde tako naprej? In če si kdo upa povzdigniti svoj glas proti temu počenjanju, ta je hitro »faršk ipodrepnik« in »omejen človek«. Še celo po noči ne dajo ti »naprednjaki« miru! Pozno se še čuje divje rjojenje in kričanje po vasi, tako da bi človek mislil, da se nahaja med kakimi divjaki! Pozivljamo zato vse merodajne može, da napravijo enkrat temu počenjanju hiter konec. Zakaj pa imamo tu oblasti, ki morajo paziti na red in blagostanje cele vasi? Stem da se pa trpi, da zapravljajo nekateri mladenčci cele noči svoj trdo zaslužen denar, s tem vendar se ne pospešuje blagostanje ljudstva.

Iz Kojškega. Na napad na naše izobr. društvo bi »Soča« odgovorila v tem tonu: »Neki briski veleizobraženec je kahal ves pretekli teden kritično kašo. In glejte, mislil se je pobahati pred vsemi Brici: »Mi smo mi! To smo izobraženi! Klerikalci so mračnjaki, nazadnjaki, tepci, duševni revčki, farški podrepniki. Ko je pa v soboto prinesel v zamazani in škrbasti skledi Bricem smradljive gobe mesto tečne kaše, so lastni pristaši zmajevali z rameni in škili in vihrali nosove. No, naposled so se okorajžili in posegli po žlicah in pojedli vso gnjilobo na mah. In zdelo se jim je, da je dobra in redljiva. Kako bi ne bila, saj jo je pisal veleizobraženec, ki je prehodil pol sveta, veliko študiral, in pomagali so mu prvi brijski izobraženci. Po jedi so pili

brica, vzeli harmoniko in zamuzicirali tako polko, da so jim pete kar same odsakovale. Pa želodci imajo svojo postavo, katere ne gre kršiti. Kaj se je nato zgodilo, ve vsakdo. Prizor za bogove! Na vse strani so pustili iz ust devičarji, čuki, farški hlapci itd.«

Tako bi pisala »Soča« po svoji stari navadi, ker v zmerjanju in bahanju je velika. Ampak če je to olika, je olikan vsak cigan in klatež, ki zna kleti in se pridušati. Mi pa vprašamo ljubeznivega dopisnika, ali niso v Brdih ustanovila izobr. društva poštenega življenja, ali ni ravno potom izobr. društev in orlovske organizacije izginilo sovraštvo in pretepanje, med tanti posameznih vasi, ki je bilo prej na dnevnem redu. Ali ni koristneje in lepše, da se tantje vadijo po telovadnicah in prirejajo igre kakor da divjaško popijajo in vpijejo cele noči. Liberalcem v Brdih se zdi seveda to castno in po njih mnenju fant sploh ni fant, če se ne priduša in ne drsa vsako nedeljo pet po brjarjih. Kar se tiče igranja odgovarjamo, da so nam zatrdili ljudje, ki so videli malo več gledaliških predstav kot »Sočin« politik, da se je igralo za vaše razmere dobro. Če sta Majda in rihtar po kritikovem mnenju igrala pod ničlo, mu povemo na uho, da ne bo blamiran, da sta nastopila že na več odrih, da so jima strogi in u m e t n i š k o izobraženi kritiki priznali nastop in talent in so se pohvalno izrazili o njih.

H koncu svetujemo kritiku sledeče: 1. Loti naj se izobraževalnega dela, — a najprej pri samemu sebi. 2. da bo odvalil sebe in svoje pristaše neotesanosti in zmerjanja, naj napiše in vprizori igrokaz take vsebine: I. dejanje: »Liberalen študent obesi šolo na klin, pride domov in zbere okrog sebe četo inteligentov, ki vzamejo harmoniko in jo mahajo v gostilno. II. dejanje: Vgostilni pijejo, plešejo z dekleti iz Aleksandrije in se stepo z vojaki. Vrhunec je krvav pretep in krvave butice. III. dejanje: Pržon, solze mater in kletve očetov. Prepričani smo, da se bo spametoval in uvidel, kje je resno stremljenje po oliko in omiki.

Cerkvena slavnost v Šempasu. Dne 14. t. m. smo na prav slovesen način obhajali običajno obletnico blagoslovljenja naše farne cerkve. Pri službi Božji je pel tudi naš rojak, tenorist g. Josip Rijavec, gojenec dunajskega konservatorija s svojim prekrasnim glasom. Bodi mu na tem mestu izrečena najsrčnejša zahvala za to. — Tudi domači pevski zbor je pohvalno rešil svojo vlogo. — Popoldne se je pa nenadoma pooblačilo in namesto prepotrebnega dežja, usula se je strašna toča. Napravila je škodo nad 20.000 K, posebno nad vasjo in v smeri proti Ozeljau. Ali ni bila to mogoče očitna kazen Božja za ono nad vse žaljivo in nespodobno vedenje nekaterih sokolov, ozir. naprednjakov med procesijo?! Bog plačuje vsaki dan, pa žal morajo zavoljo nekaterih krivičnikov tudi pravični trpeti.

K zadnjim občinskim volitvami v Solkanu moramo še dodati, da je bil v I. razredu izvoljen tudi dosedanji župan Jožef Vuga.

Meso se je spet podražilo na Nemškem v mestu Draždane, cene so poskočile za 10 vin. pri kroni.

Sovodenjsko cerkveno blagajno, ki je bila ukradena so našli sovodenjski otroci blizu Soče, ko so se ta mokoli igrali, blagajna je bila preluknjana ter oropana vse vsebine.

Na Ogerskem je zdaj čas žetve. Domači delavci pa pravijo, da ne bodo delali, če se jim ne povejša plača. Gospodarji se ne mislijo vdati, ampak hočejo poklicati rusinske delavce v deželo. To pa spet domačinom ni prav; vojaštvo in orožništvo je pripravljeno, da bo branilo tuje delavce proti morebitnim napadom.

Zorutijev spomenik v ljudskem vrtu, kjer so ga pred kratkim odkrili, je neki zlikovec nekoliko pokvaril; polil je na kamen, na kojem sloni spomenik neko kislino, ki razjedajoče upliva na kamen. Seveda se mora to dejanje obsoditi najodločneje, naj že bo nepošten storilec Lah ali Slovenec.

Slov. Alojzijeviče namerava kupiti hišo št. 9 via Ponte Isonzo. Pozdravljamo z veseljem ta napredek našega zavoda, kateremu bo sedaj mogoče sprejeti do 70 gojencev. Božji blagoslov želimo tudi v naprej tej ustanovi vrlih mož, ki so nam tako vzgojili že veliko mladih moči za katoliško stvar.

Slavnost v Ogleju, ki so jo preteklo nedeljo priredili naši katoliški furlanski sosede, se je prav lepo zvršila. Nestalno vreme je bilo sicer krivo, da ni prišlo toliko ljudstva, kakor se ga je pričakovalo, vendar je bila vdeležba ogromna. Govoril je med drugim tudi vladni svetnik Fr. Simzig, ki je navzoče z navdušeno besedo pozivljaj h kongresu na Dunaj. Navzoči so bili ces. namestnik Hohenlohe iz Trsta in naš prevz. knez nadškof, ki je imel pontifikalno sv. mašo v baziliki. — Kakor čujemo, se je s furlanske strani priglasilo za kongres že nad 300 vdeležencev.

Vinska letina na Krasu kaže skrajno slabo. — Trte so oslabele vsled velike suše in zlasti trte na plitki zemlji niso prav nič obrodile. — Grozdje se osiplje in kar je ostane, je pa polno plesni. — Če prav prizanese toča, vendar bomo imeli slabejšo letino od lani.

Pritiska nas grozovita suša. — Vode ni niti za ljudi niti za živali. — Smo pač pozabljeni kakor v Sahari.

Vešanje? S. in P. se veselita nad porazom ubogega delavca Mužina iz Sela, toda vse to ne more izbrisati dejstva, da gospodarstvo pod vladno Mrmolje in njegovih drugov je bilo zanikrno vodeno, ker so se Mrmolje in drugi izgovarjali na svojo nevednost v poslovanju in vodenju knjig, kar pa ni priporočljiva lastnost za tiste, ki hočejo biti edini rešitelji ljudstva.

Novice iz Vrtojbe. — V nedeljo smo imeli v Gor. Vrtojbi cerkveni shod. Bilo je res lepo. Žalibog da je bilo tako malo udeležbe pri procesiji. Tudi šolskih otrok je bilo malo. In še tisti so bili brez vsakega vodstva, tako da je moral redar jih andzorovati. Še socialisti so se hoteli ska-

zati s tem, da so nesli zastave in drugo. Toda nekateri se niso nič bolje obnašali, kakor se obnašajo, kadar grejo v sprevedu z rudečo zastavo. — V ponedeljek zjutraj je zadela kap našega župana g. Fr. pl. Locatellija. Bog daj, da bi okrevail. — V torek je vihrala na vasi rudeča zastava v znak zmage socialistov pri zidarskem štraiiku. Dosegli so, kar so hoteli. — V sredo zvečer se je vršil izvendredni občni zbor zavarovalnice za govejo živino v Gor. Vrtojbi. Nekateri so bili za to, da se izključita dva člana, čes, da preveč trpinčita svojo žižino. Dotična dva hodita namreč tudi drugim, ki nimajo živine, orat in vozit. Večina članov pa se je izrekla, da naj ostaneta še naprej v zavarovalnici. — »Gospodarska zadruga« si namerava sezidati svoj lastni »Dom«.

Brata Karol in Josip Kocijančič iz Podgore, ki sta bila v preiskovalnem zaporu zaradi osumljenja umora Josipa Brešana na Kalvariji, sta bil izpuščena iz zapore. Prišlo se je do spoznanja, da nista morilca. V zaporu sta bila od 23. junija.

Toča. Tudi letos je zopet obiskala Vipavsko dolino. Uničila je skoro vse pridelke v Ozeltanu, Šempasu, Vitovlah; še precej je škodila v Oseku in Črnicah, nekoliko tudi po Batujski »gmaini«. Gorie nam, ako nas bo toča tako obiskala kakor lani. Treska in hudega vremena, reši nas o Gospod!

Žalostno vest smo dobili iz Wolfstala na Nižje Avstrijskem, kjer dela veliko naših mož in mladeničev. Nesreča je hotela, da je dne 3. t. m. mlad fant z imenom Josip Kamenšček iz Kamene pri Kanalu zgubil svoje življenje; pri zaviranju železniškega voza je prišel po neprevidnosti pod istega, ki ga je tako poškodoval, da je 10. t. m. na poškodbah umrl. Že isti dan zvečer so mu priredili tamošnji slovenski sorodniki lep dokaz ljubezni do svojega tovariša - delavca. Pogrebnege spreveda so se udeležili poleg velike množice ljudi tudi usmiljene sestre in na čelu spreveda je ba korakala šolska mladina, ki se je prostovoljno udeležila tega žalostnega spreveda. Pogreb je bil res lep, ker so vsi prisomogli k temu, da smo nesrečnemu našemu rojaku izkazali na zadnji poti zadnjo čast. Umrlemu mladenču pa svetila večna luč nesrečnim zaostalim na naše iskreno sožalje!

Od navidezne smrti oživela. V ponedeljek je umrla v Jamljah Jožefa Konjc pri Komarjih. Bila je dobra krščanska mati, ki je lepo svoje otroke vzredila in odgojila. Hudo trganje po kosteh imela je že skoro deset let. Trpljenje nezno je volino in udana v voljo božjo prenašala. Pred enim tednom jo je trpljenje premagalo, da je pala v nezavest in da so domači menili, da je umrla. Ukazali so že zvoniti, umili so jo in preblekli in jo napravili k pogrebu. Njen sin in gospodar se je napravljial, da gre naznanit smrt sorodnikom, nakrat ga mati vpraša kaj išče okrog nje. Začudena sta se oba spogledala. Kaka druga bi se bila v tem slučaju grozovito prestrašila, ona pa je čudno gledala tako postopanie domačih. Bila je večkrat previdena. V

ponedeljek zjutraj je bila zadnjič. Po zavžitju sv. Popotnice se je počutila boljša in je želela vstati. Popoldne je pa zatislila svoje oči za ta svet. V bolezni se je zdelo, kakor da bi imela kake prikazni. Gotovo je, da je imela trdno in živo vero v Jezusa, iz katere je zajemala tolažbe v mukah in trpljenju.

Namesto ptiča ustrelil človeka. Pomožni lovec Franc Seiss iz Metnica je na povratku z lova na srne v mraku slišal v bližini vasi Teichl peti ptiča. Menil je, da vidi ptiča, in je sprožil nani; zadela je pa Leonharda Letnerja iz Teichla, ki se je splazil tiho za ptičem, ki je pel v grmovju.

Grozna smrt v skalovju. Iz Solnograda poročajo, da so na »Hochkönig« našli v neki 55 metrov globoki skalnati razpoki dva ponesrečena turista mrtva. Konstatirali so, da sta umrla vsled lakote, ker nista mogla priti iz razpoke ven.

Žena v plamenu. Iz Lokovca se poroča, da je gorela v sredo hiša 175. Vsi domači so zbežali iz hiše, da rešijo svojo kožo. Domača gospodinja Mariia Gorjun je hotela nazaj v gorečo hišo, da reši iz nje denar, dasi so ji vsi to branili. Ko ni moglo denarja dobiti, ki ga je na nevede imela pri sebi, se je vrnila vsa polna opeklin. Prineli so jo v bolnišnico v Gorico, kjer je kmalu umrla.

Strašna nesreča na avstrijskem parniku »Kap Rocca« se je pripetila dne 15. t. m. v španskem pristanišču Sevilla. Ko je že zavozil iz pristanišča je nočil parni kotel, ki je ubil pet oseb in več na ranil.

Strela osmrdila 15 oseb in 3 ubila. V vasi Wišniec pri Krakovem v Galiciji je udarila strela v novo hišo, v katero je pred nevihto zbežalo več delavcev, gospodar in gospodinja; dva delavca in gospodar so bili na mestu mrtvih, 12 jih je pa strela ranila. Hiša je zgorela do tal.

Dar za S. K. S. Z.: Na Triglavu daroval nov 2kronski novec Trentar z željo, da bi ga mnogokdo posnemal!

Katoliška Bukvarna je založila krasno in koristno knjigo: »Mariia kraljica src«, ki ima namen širiti pravo pobožnost do Marije po načelih blaženega Ludovika Grinjana Monfortskega. Knjižica velja vezana v platno z rudečo obrezo K 1.60, v šagrinu z zlato obrezo K 2.40.

Knjižico prav topla prinočamo Marijinim družbam in vsem Marijinim častilcem. Dóbi se tudi v prodajalni kat. tisk. društva v Gorici.

Opozariamo! V »Narodni Tiskarni« v Gorici je izšla obširna epska pesem »Livško jezero«, ki jo je spisal Anton Klodič-Sabladoski. Stane K 2.—. Radi pomanjkanja prostora priobčimo v eni prihodnjih številkih večjo oceno dela, na katero pa vse že sedaj opozariamo!

Trst in Istra.

Slovenska trgovska šola v Trstu. Letno poročilo za leto 1911/12 izkazuje sledeče število učencev: Pripravljalni tečaj: 30, I. tečaj: 24, II. tečaj 3 učenci. No-

vo šolsko leto se prične 16. oziroma 19. septembra. V I. tečaj se sprejemajo absolutni meščanski in nižjih srednjih šol in pripravljalnih tečajev na trgovskih šolah. Jeseni se odpre v področju že obstoječe deške tudi I. letnik dekliške trgovske šole v Trstu, ako se zglati najmanj 20 deklic z dovršeno meščansko šolo ali tej enakostavljeno šolo. Vpisnina 9 K, šolnina 200 kron, plačljivih v desetih obrokih. Informacije se dobe pri ravnateljstvu.

V Trstu je štelo domače prebivalstvo skupaj z vojaštvom 190.941 oseb, ki se po občevalnem jeziku dele na 11.876 Nemcev, 118.957 Italijanov, 56.926 Slovencev, 2403 Srbo-Hrvatov, 565 Čehov, 157 Poljakov, 33 Malorusov, 11 Rumunov, 13 Madjarov.

Nesreča na železnici. V sv. Križu pri Trstu se je na kolodvoru zgodila velika nesreča; 74letni železniški uslužbenec je hotel iti črez železniški tir ravno tedaj ko je prišel od druge strani vlak, ki ga je na mestu podrl na tla. Nesrečenec je bil takoj mrtev!

Vladna obsodba tržaškega mestnega gospodarstva. Po tržaškem občinskem svetu sklenjena zvišanja doklad na davke niso bila od vlade odobrena. V proračunu je bilo črtanih za tri in pol milijona kreditnih postavk. V istem odloku, v katerem namestništvo črta te milijona, se poudaria, da bi bilo v denarnem oziru z občinskim imetjem mnogo česa želeli. namestništvo je v tej priliki ostro grajalo brezmejno razsipanje in neopravičena prekorajčenja v posameznih upravnih ponagoh postavljenih kreditov, kakor n. pr. v šolski upravi za čiščenje mesta v oddelku za vodne ceste i. t. d.; nadalje očita vlada občini za pravljenje občinskega imetja z razkošnimi stavbami n. pr. blaznica 4 in pol milijonov kron, laška šola v ulici Manna nad en milijon kron. Konečno je vlada priporočila laškim magistratovcem pametno varčevanje.

Iz Boljunca. Naš stari mesar Ivan Barut je spet odprl svojo mesnico na veselje in korist vsem Boljuncanom. Pri nas v Boljuncu ima sicer mesnico Peter Petaros, ali zadnji čas se je prenajedel kruha in postal je preobiesten. Prodaial je meso po cenah, kakor je sam hotel in postregel je ljudi le katere je on hotel, tako, da smo začeli Boljuncani v resnici godrnjati.

Barut je odprl tudi v Dolini podružnico, kajti odkar je propadel mesar Kos, so bili v Dolini brez mesaria. Dolinčani in stanovalci drugih vasi so kupovali večinoma meso v Trstu. Sedaj je pa tudi njim odpomagano.

Priloročamo našemu mesariu Barut, da skrbi za vestno, dobro in točno postrežbo in ga bodemo potem tudi mi podpirali.

Boljuncan.

Vsi, ki ste skrbni možje in očetje!

Ali hočete vsaj 10 vinarjev na teden zrtvovati za svojo oziroma za prihodnost svojih otrok? Potem pišite »Slovenski Straži« v Ljubljani po knjižico gosp. župnika Haaseja o ljudskem zavarovanju, ki se vsakomur določje popolnoma zastoj.

Mesnico

zopet odprl in na novo preuredil v **Boljuncu**.
Odprl sem tudi v **Dolini** podružnico. Sečem
in prodajam vsaki dan sveže meso po naj-
zmernejših cenah. Odprto imam v Boljuncu
vsaki dan, a v Dolini ob sobotah, nedeljah in
ponedeljkih in sicer od ranega jutra do 10.
ure predpoldne in od 4. do 7. ure zvečer.

Za obilen obisk se priporoča

Ivan Barut, mesar.

VINO,

motno, zavreto, pokvarjeno se popravi. Prosi se
mal vzorec prinesiti ali poslati.

Naslov pove upravništvo „Novega časa“.

Svoji k svojim!

Svoji k svojim!

MIHAELJ TURK

Gorica — na Kornu števil 6 — Gorica
priporoča slavnemu občinstvu svojo **brivnico**.
Zagotavlja točno postrežbo. Sprejema naročila
za maskiranje po zmerni cenah.

Edina zaloga najboljših
sesalk za gnojnice

navadnih in raztezajočih od
3 m do 4.80 m. Cene od
50 do 80 K.

Razpršilnike vsake
vrst od 4 do 12 K.

Pinter & Lenard

v Gorici, Raštelj števil 7 -- 8.

Primarij dr. Ant. Brecelj

se je vrnil in sprejema na svojem
novem stanovanju

Gosposka ulica (Via Giosuè Carducci) števil 6
ob navadnih urah.

Vid Rojic v Gorici,

Raštelj št. 23

priporoča svojo **krojaško delavnico**, po-
sebno čast. duhovščini za talarje in v to stroko
spadajoča dela.

Kdor noče verjeti, naj se prepriča, da ukupi
najboljše in najceneje: ure, srebrnino
zlatenino, šivalne stroje vseh sistemov, orkestrijone
in druge predmete vse z garancijo pri urarju

M. ŠULIGOJ v Gorici Barriera 43

blizu drž. kolodvora v lastni hiši.
Vsa popravila izvršuje točno, solidno in po najnižjih
cenah.

Mirodilnica, Papirnica in Tovarna šolskih zvezkov

KOŽNAR & C. - GORICA

Velika zaloga vsakovrstnih suhih in oljnatih barv, ter vseh v to svrhu
spadajočih predmetov.

Zaloga angl. vitrijola in sicil. žvepla, mineralnih vodá, kemičnih pri-
delkov itd. itd.

Zaloga vsakovrstnih knjig in šol. potrebščin, ter raznovrstnega urad-
nega in ovojnega papirja, pap. vrečic. Velika izbira umetniških razglednic.

Prodajalna Katoliškega tisk. društva v Gorici

se je preselila in se nahaja sedaj

Montova hiša, Gosposka ulica števil 2.

Priporoča se toplo za obilen obisk.